

Vastaus valtuustoaloitteeseen lääkärin ja hoitajien suomen kielen taitoon panostamiseksi

Aluehallitus 26.05.2025 § 180
734/00.01.03.00/2025

Aiempi käsittely

Aluevaltuusto 29.10.2024 § 93

Aluevaltuusto 29.10.2024 § 93

Selostus

Valtuuston 29.10.2024 kokouksessa on jätetty valtuustoaloite "Lääkärin ja hoitajien suomen kielen taitoon panostettava". Aloitteen on jättänyt Kristillisdemokraattinen aluevaltuustoryhmä ja sen ovat allekirjoittaneet Hannele Saari, Kylli Kylliäinen, Päivi Räsänen, Petri Hakamäki, Johanna Häggman, Harri Aaltonen, Riku Bitter, Tea Jaakkola, Aino Närkki, Juha Isosuo, Pia Yli-Pirilä, Johanna Wiisak, Anne Eve, Kirsi Mäkilaine, Antti Ahonen, Lotta Saarenmaa, Helena Lehtonen, Petri Laine, Tiina Metsäranta, Mika Lartama, Pasi Niemi ja Heini Ristavaara.

Valtuustoaloite:

"Sosiaali- ja terveydenhuollossa toimii nykyisin paljon lääkäreitä ja hoitajia, joiden suomen kielen osaaminen ei välttämättä ole riittävä. On ymmärrettävää, että osaajapulan vuoksi kaikki ammatillisesti pätevät henkilöstö on kunnan arvoista ja otetaan ilolla vastaan.

Olisi kuitenkin erittäin tärkeää huolehtia siitä, että jokaisella hoitotyötä tekevällä on riittävä suomen kielen taito. Kansallisesti vaadittu B2-taso täytyy aloittaessa olla, mutta sen riittävyys jakaa mielipiteitä.

Vuorovaikutuksessa asiakkaan kanssa on ymmärrettävä asiakkaan kuvaukset mahdollisesta hoidontarpeesta. Yhtä tärkeää on myös se, että asiakas kokee tullessaan ymmärretyksi ja saa ymmärrettävät hoito-ohjeet. Käytännössä saattaa käydä jopa niin, että asiakas haluaa varata uuden lääkärikäynnin jos kommunikatio ulkomaalaistaustaisen hoitotahon kanssa ei ole ollut tyydyttävä. Tämä syö resursseja. Lisäksi on huomion arvoista, että ammattihenkilön tulee pystyä toimimaan kehittämistyössä tiiminä kollegojen kanssa sekä kyetä itseoppivaan työtoteutukseen.

Hyvää kielitaitoa vailla olevat lääkärit ja hoitajat kuluttavat kollegojen voimavaroja. Ohjausta tarvitaan kielitaitoon liittyvien asioiden lisäksi myös ammatillisissa asioissa. Ulkomailla koulutautunut joutuu opettelemaan suomalaisen terveydenhuollon erityispiirteet työpaikalla. Ohjaukseen olisi tärkeää suunnitelmallisesti varata aikaa, jotta se ei kuormita muuta henkilökuntaa kohtuuttomasti.

Kun lääkärille tai hoitajalle maksetaan täysi palkka, tulisi myös työkyvyn ja osaamisen olla täysipainoista. Mikäli kielitaito ei ole vielä riittävä, voisi lääkäri kenties aloittaa työskentelyn ns. kieliamanuenssin toimesta. Tällöin asiakkaita ohjattaisiin vähemmän ko. työntekijälle ja palkka olisi pienempi. Samoin hoitajien palkkauksessa tulisi huomioida kielitaidon taso. Tämä voisi kannustaa omaehtoiseen kielitaidon kehittämiseen. Suomen kielen osaamisen kehittämistä olisi tärkeää myös työnantajan toimin tukea.

Esitän, että Kanta-Hämeen hyvinvointialue kehittää käytäntöjä, joilla kieli- ja ammattitaidon kehittäminen turvataan myös työskentelyn ohessa. Tällä olisi vaikutusta koko työyhteisön työssä jaksamiseen ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Myös hoivayksiköitä, joilta Oma Häme ostaa palvelua, tulisi ohjata vastaavan suuntaisesti.

Esitän myös, että Oma Hämeessä kehitetään toimenpiteitä, joilla saadaan positiivista vaikutusta suomalaisten, kokeneiden lääkäreiden ja hoitajien saamiseen ja pysymiseen perusterveydenhuollossa. Ulkomaalaistaustainen henkilöstö on tärkeä lisä, mutta sen määrä ei saa nousta yksikkötasolla liian suureksi."

**Puheenjohtajan
esitys**

Aluevaltuusto päättää merkitä tiedoksi kokouksessa jätetyn valtuustoaloitteen ja lähettää sen aluehallitukselle valmisteltavaksi.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen.

Aluehallitus 11.11.2024 § 415

Selostus

Aluevaltuuston kokouksessa 29.10.2024 on jätetty valtuustoaloite lääkärien ja hoitajien suomen kielen taitoon panostamiseksi.
(JS)

**Hyvinvointialuejohtajan
sijaisen
esitys**

Aluehallitus päättää merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi ja lähettää sen valmisteltavaksi konserni- ja tukipalveluiden toimialan alaiselle konsernipalvelujen tulosalueelle.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösesityksen.

Konserni- ja tukipalveluiden toimialajohtaja toimi esittelijänä tämän asian käsittelyn aikana.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta

Aluehallitus 26.5.2025
734/00.01.03.00/2025

Valmistelija

henkilöstöjohtaja Johanna Bjerregård Madsen, puh. 050 306 1264

Selostus

Esittely

Valtuustoaloitteessa "Lääkärien ja hoitajien suomen kielen taitoon panostamiseksi" esitetään toimenpiteitä kielitaidon kehittämiseksi sekä ehdotetaan palkkauksen porrastamista kielitaidon tason perusteella.

Hyvinvointialue on valmistellut vastineen, jonka mukaan suomen kielen taidon kehittäminen on tärkeää, mutta aloitteessa esitetty palkkauksen

eriyttäminen ei ole mahdollista yhdenvertaisuuslain (1325/2014), työsopimuslain (55/2001) ja perustuslain (731/1999) mukaisesti. Hyvinvointialue edistää suomen kielen taidon kehittymistä työnantajavetoisesti järjestämällä koulutuksia ja tukemalla ammatillista kasvua lainmukaisilla tavoilla olemassa olevien koulutusmäärärahojen puitteissa.

VASTINE:

Vastine valtuustoaloitteeseen "Lääkärien ja hoitajien suomen kielen taitoon panostettava"

Kanta-Hämeen hyvinvointialue on vastaanottanut valtuustoaloitteen, jossa esitetään toimenpiteitä lääkärin ja hoitajien suomen kielen taidon parantamiseksi. Aloitteessa ehdotetaan muun muassa, että riittämättömän kielitaidon omaavat työntekijät voisivat aloittaa työskentelyn erillisessä "kieliamanuenssin" toimessa alennetulla palkkauksella sekä että kielitaidon taso huomioitaisiin hoitajien palkkauksessa.

Hyvinvointialue pitää suomen kielen taidon kehittämistä tärkeänä tavoitteena potilasturvallisuuden, asiakasymmärryksen ja työyhteisöjen toimivuuden kannalta. Esitettyihin toimenpiteisiin liittyy kuitenkin merkittäviä lainsäädännöllisiä esteitä, minkä vuoksi niitä ei voida toteuttaa esitetyssä muodossa.

Lainsäädännölliset esteet

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014): Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa asettaa eri asemaan kielen, alkuperän tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella, ellei kohtelulle ole hyväksyttävää ja oikeasuhtaista perustetta. Työnantajan on 7 §:n mukaan edistettävä yhdenvertaisuutta suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Pelkän kielitaitotason perusteella tapahtuva palkkauksen alentaminen tai alempaan asemaan sijoittaminen voisi muodostaa välillistä syrjintää. Vaikka suomen kielen taito on välttämätöntä terveydenhuollon tehtävissä, kielitaidon puutteeseen tulee reagoida kehittämistoimenpitein, ei palkkausta tai asemaa heikentämällä.

Työsopimuslaki (55/2001): Työsopimuslain 2 luvun 2 § velvoittaa työnantajaa kohtelevaan työntekijöitä tasapuolisesti, ellei erilaiselle kohtelulle ole painavaa ja hyväksyttävää perustetta. Palkkauksen tulee perustua työn vaativuuteen ja muuhun objektiivisesti perusteltavissa olevaan seikkaan. Mikäli työn sisältö ei olennaisesti muutu, ei työntekijälle voida maksaa alempaa palkkaa kielitaidon tason perusteella ilman syrjinnän vaaraa.

Perustuslaki (731/1999): Perustuslain 6 § turvaa yksilöiden yhdenvertaisuuden ja kieltää syrjinnän muun muassa kielen perusteella. Esitetty palkkaeriytys ilman selkeästi perusteltavaa työn sisällöllistä muutosta voisi olla perustuslain vastainen.

Työehtosopimusmääräykset: Kanta-Hämeen hyvinvointialueen palvelussuhteissa noudatetaan kunnallisia työehtosopimuksia. Sopimuksissa ei ole määräyksiä, jotka mahdollistaisivat palkkauksen eriyttämisen yksinomaan kielitaidon perusteella.

Muut huomioon otettavat seikat:

- Lääkärin tehtävissä saa toimia vain Valviran myöntämän laillistuksen saanut henkilö. Valvira myöntää hakemuksen perusteella oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia sekä Suomessa että ulkomailla koulutetuille. Valtionhallinnon kielitutkinnosta vaaditaan vähintään tyydyttävä taitotaso kaikilta osa-alueilta. Yleisestä kielitutkinnosta vaaditaan vähintään keskitason tutkinto (tasot 3–4) siten, että kaikki osa-alueet ovat vähintään 3 samassa kokeessa.

- B2-tason kielitaito on jo lähtökohtainen vaatimustaso, eikä hyvinvointialueella voida lisätä lakisääteisiä edellytyksiä ilman lainsäädäntötason muutoksia.

-Työehtosopimuksissa ei ole määräyksiä, jotka mahdollistaisivat palkkauksen eriyttämisen kielitaidon perusteella.

Kansainvälisen rekrytoinnin kautta Suomeen tulevat lääkärit ovat omassa maassaan korkealle kouluttautuneet ja omaavat usein vahvan työkokemuksen omasta erikoisalastaan. Näistä kansainvälisistä osaajista on pulaa Suomen lisäksi myös kaikissa muissa Euroopan maissa ja näistä tekijöistä kilpaillaan myös palkalla. Osaajien saaminen amanuenssin palkalla on mahdotonta edes siksi aikaa, että Valvira myöntää laillistuksen.

Suomen kielen taidon tukeminen lainmukaisesti

Hyvinvointialue sitoutuu tukemaan lääkärin ja hoitajien suomen kielen taidon kehittämistä tavalla, joka on yhdenvertaisuuslain ja työsopimuslain mukainen. Suomen kielen osaamista voidaan vahvistaa järjestämällä työnantajan toimesta suomen kielen opetusta joko työajalla tai tukemalla osallistumista ulkopuolisiin kielikoulutuksiin. Lisäksi voidaan nimetä kokeneita työntekijöitä mentorointitehtäviin, jolloin ulkomaalaistaustaiset työntekijät saavat tukea sekä kielelliseen että ammatilliseen kasvuun. Näillä toimenpiteillä voidaan edistää sujuvaa vuorovaikutusta, potilasturvallisuutta ja työntekijöiden yhdenvertaista kohtelua ilman syrjiviä rakenteita.

Hyvinvointialue pitää esitettyä tavoitetta suomen kielen taidon kehittämisestä erittäin tärkeänä ja tukee sen edistämistä työnantajan vastuulla olevin lainmukaisin keinoin. Sen sijaan esitetty palkkauksen porrastaminen kielitaidon perusteella ei ole mahdollista nykyisen lainsäädännön puitteissa ilman syrjintäriskiä.

Oma Häme kehittää vieraskielisiä työntekijöitä ohjaaville ja perehdyttävälle perehdytyskokonaisuutta, joka sisältää kielitietoisien ohjaamisen periaatteet ja teemoja, joilla voidaan työyhteisössä tukea kielitaidon kehittymistä. Oma Hämeen työntekijöiden englannin kielen osaamista on tarpeen myös vahvistaa sekä asiakas- ja potilastyöhön että vieraskielisten työntekijöiden ohjaus- ja perehdytysnäkökulmasta. Työyhteisöissä on pilotoitu kielikoulutusta, jossa työntekijä on työaikana (1h/viikko) opiskellut suomenkieltä hyödyntäen suomenkielen verkko-oppimisympäristöjä.

Kansainvälinen työvoima osana ratkaisua

Suomi kilpailee kansainvälisestä työvoimasta koko muun Euroopan kanssa, monessa muussa Euroopan maassa SOTE-alan tutkinnon laillistaminen on tehty huomattavasti helpommaksi kuin Suomessa. Tämä globaali kilpailu ammattitaitoisista osaajista on erityisen näkyvää sosiaali- ja terveydenhuollon alalla, jossa henkilöstöpula on jo nyt merkittävä ja uhkaa syventyä entisestään lähivuosina. Väestön ikääntyessä ja suurten

ikäluokkien eläköityessä kaikista sote-ammattiryhmistä jää eläkkeelle poikkeuksellisen suuri osa henkilöstöstä. Tämän vuoksi kansainvälisen työvoiman merkitys kasvaa olennaisesti ja se tulee olemaan yksi keskeisistä tekijöistä, jolla hyvinvointialueet voivat turvata laadukkaan ja saavutettavan palvelutuotannon tulevaisuudessa. On välttämätöntä, että hyvinvointialue kehittää samanaikaisesti sekä kotimaista että kansainvälistä rekrytointia ja tarjoaa rakenteita, joilla ulkomaalaistaustaiset työntekijät voivat kehittyä ja integroitua työyhteisöihin sujuvasti.
(JS)

**Hyvinvointialuejohtajan
päättösesitys**

Aluehallitus

1. päättää hyväksyä valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen omalta osaltaan,
2. toteaa, että aloitteessa esitetty palkkauksen porrastaminen kielitaidon perusteella ei ole mahdollista yhdenvertaisuuslain, työsopimuslain ja perustuslain perusteella,
3. toteaa, että Kanta-Hämeen hyvinvointialue tukee työntekijöidensä suomen kielen taidon kehittämistä lain edellyttämällä tavalla, muun muassa tarjoamalla kielikoulutusta ja tukemalla ammatillista kehittymistä,
4. päättää esittää aluevaltuustolle, että se merkitsee valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Päätösesitys / aluevaltuusto

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta